

Kardinál Alexander Rudnay. „Slovák som, keby som bol i na stolci Petrovom.”

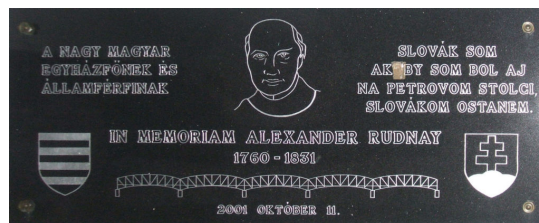
Branislav Krasnovský

27. augusta 2020 ✚ Cirkev

Alexander Štefan Rudnay sa narodil ako tretie zo 14 detí Andreja a Anny Rudnayovcov dňa 4. októbra 1760 v dnešných Považanoch. Pochádzal zo slovenskej rodiny, samotný Rudnay bol polyglot, plynule hovoril slovensky, maďarsky, latinsky, nemecky a hebrejsky. Slovenčinu si však zapisoval vždy ako materinský jazyk a na prvom mieste.

V rokoch 1769 – 1771 študoval v dnešných Moravanoch nad Váhom nižšiu gramatickú školu, odkiaľ potom v roku 1772 odišiel študovať na piaristické gymnázium v Nitre. Štúdium ukončil v Bratislave v roku 1777. V Trnave začal študovať filozofiu, ktorú absolvoval po dvoch rokoch. Dvojročné štúdium filozofie na trnavskej akadémii oprávňovalo Rudnaya k štúdiu teológie. Študovať teológiu sa rozhodol v Budíne, kam sa v 18. storočí presťahovala aj Trnavská univerzita.

V roku 1783 Rudnay úspešne ukončil štúdium teológie a vysvätili ho za kňaza. V roku 1784 mu udelili titul doktora teológie. Po skončení štúdií ostal ešte niekoľko mesiacov v Bratislave a potom sa vrátil do rodného kraja, kde prijal miesto vychovávateľa v rodine grófa Berényiho v dnešných Novákoch. Nasledovalo kaplánske miesto v Častej, Trnave, Hronskom Svätom Beňadiku a v Bratislave. V roku 1789 sa stal farárom v Krušoviciach, pričom venoval najväčšiu pozornosť sociálnej a morálnej situácii svojich farníkov. Pomáhal svojim farníkom nielen ako kňaz – duchovne, ale aj finančne.

pamätná tabuľa v Ostrihome

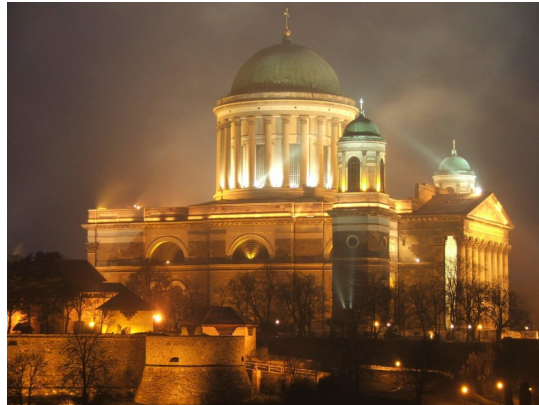
zdroj: wikimedia commons

Alexander Rudnay bol činný aj literárne a všemožne podporoval od začiatkov svojho kňazského pôsobenia Slovenské učené tovaríšstvo, ktoré vzniklo v roku 1792 a ktorého zakladajúcimi členmi boli bohoslovci bratislavského a trnavského seminára. Po 12 rokoch kňazskej práce v Krušoviciach sa rozhodol v roku 1804 uchádzať o hodnosť v Ostrihomskej metropolitnej kapitule. Panovník jeho žiadosti vyhovel. Pri rozlúčení so svojimi farníkmi ich Alexander Rudnay všetkých požehnal, tí sa pri odchode obľúbeného kňaza nehanbili za slzy v očiach.

Okrem funkcie kanonika zastával Rudnay aj funkciu rektora trnavského seminára. V roku 1809 sa stal referentom Uhorskej dvorskej kancelárie pre cirkevné záležitosti. Stal sa prepoštom a v roku 1815

sedmohradským biskupom. Dňa 15. mája 1820 sa stal takmer 60-ročný Alexander Rudnay v Trnave uhorským arcibiskupom a v roku 1822 položil základný kameň ostrihomskej katedrály. V roku 1822 zvolal do bratislavského Primaciálneho paláca cirkevný snem, ktorého sa zúčastnili katolícki a gréckokatolícki kňazi z horného Uhorska, Chorvátska a Sedmohradska. Kňazi rokovali o stave a perspektívach vývoja katolíckej a gréckokatolíckej Cirkvi v Uhorsku.

V roku 1829 nechal Alexander Rudnay preložiť svojmu spolužiakovi, blízkemu priateľovi a kanonikovi ostrihomskej kapituly Jurovi Palkovičovi Sväté písmo do slovenčiny. Prvý zväzok Svätého písma vyšiel v roku 1829 a druhý zväzok v roku 1832.

Ostrihomská bazilika

zdroj: wikimedia commons

Ako arcibiskup zvýšil svoju podporu Slovenskému učenému tovarišstvu, ktoré úspešne šírilo osvetu a slovenské národné cítenie prostredníctvom kníh v bernolákovčine. Vďaka Alexandrovi Rudnayovi vyšiel Bernolákov Slovár (slovensko-česko-latinsko-nemecko-maďarský slovník). Alexander Rudnay patril k najaktívnejším členom Slovenského učeného tovarištva, mal rozvinuté ekumenické cítenie, podporoval takisto vydávanie evanjelických autorov. Vďaka Rudnayovi získal evanjelický národovec Juraj Palkovič povolenie vydávať jeho Týdeník. Alexander Rudnay takisto finančne podporil vydanie zbierky evanjelického kazateľa Jána Kollára, známe dielo Slávy dcéra. Taktiež financoval aj vydanie diela Pavla Jozefa Šafárika o dejinách slovenského jazyka a jeho nárečí.

Alexander Rudnay patril k najvyšším cirkevným činiteľom v Uhorsku. Známy sa stal vetou, ktorú uviedol v roku 1828 pri príležitosti udelenia kardinálskej hodnosti. Alexander Rudnay vtedy povedal: „Slovák som, a keby som bol aj na stolci Petrovom, Slovákom zostanem.“

Alexander Rudnay patrí k najvýznamnejším osobnostiam slovenského náboženského, kultúrneho i politického života. Zomrel 19. septembra 1831 v Ostrihome. V roku 1833 vyšla v Jelinkovej tlačiarňi v Trnave kniha „Kázne príhodné, ai iné, to gest 82 Reči duchowních, od nebohého Arcibiskupa Ostrihomského w Krušovách nekdi prednesených, a vlastnú Rukú spísaných“. Tieto kázne Rudnay napísal v rokoch 1778 až 1805.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/slovensky-kardinal-alexander-rudnay/>